

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristoletna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Ne odbijajmo, temveč pridobivajmo!

Našim političnim nasprotnikom se je posrečilo pridobiti politično še neorganizirane množice. Te izrabljajo sedaj v dosego svojih namenov. **Razlikujmo** torej dobro med **voditelji in pristaši** klerikalizma. Otročje in nevarno je, pričakovati od **voditeljev, ki so sluge** velike mednarodne organizacije, vodene izven državnih mej, da bi se ozirali na interese nas Slovencev. To oni k večjemu hlinijo. Ko pride do **odločilnega** trenutka za izbiro med slovenskimi in klerikalnimi koristmi, **morajo** izdati slovenske. Oni so **sluge, hlapci** mednarodne organizacije, ki pozna le sebe, ki vrže **brez usmiljenja** na cesto te svoje hlapce, če se ne pokore, ki uniči te hlapce, če se drznejo skusiti postaviti po robu. **Cerkev je bogata, kaplani osebno so be-rači.** Ne pozabimo tega!

Druga je s pristaši, s širokimi množicami klerikalizma. Kako naj zamermemo kmečkemu fantu, da gre med Orle, kmečki puncu, da gre med marinarice, če **doslej** še ni bilo k njima nobenega kmečkega **sotrpina**, ki bi jih bil povabil v **kmečko organizacijo**? Ne pozabimo velike naloge, ki čaka nas neodvisne kmete: ustvariti organizacijo našega stanu in pa **pridobiti** **doslej klerikalne množice za svojo stvar, odpreti jim oči, vzbuditi njih kmečki ponos in zavest.** Ne norčujmo se, ne zabavljajmo, ne sovražimo teh svojih **bodočih sobojevnikov!** Vzemimo jih prijateljsko v svojo sredo, pogovarjajmo se z njimi osebno, nikdar pa se ne hodimo na javne prireditve klerikalcev prepirat in kregat, s tem se zbuja le odpor in sovraštvo. Vzemimo v roke **posameznika**, ko je pogovor mnogo bolj prijateljski, kot pa prerakanje s kakšnim kaplanom na javnem shodu. Ko pridobimo pametne in zrele posameznike, potem se bo lahko razmišljalo o naskoku na izobraževalne in gospodarske organizacije S. L. S., kar jih je na **dobri podlagi**, da jih spremenimo iz **farovških društev v**

kmečka društva. Zato prepustimo torej hujskanje in jezo nesrečnim fanatikom, kot so razni Lampeti in Kreki, mi pa se ravnajmo po načelu:

Ne odbijajmo, temveč pridobivajmo!

Črne kobilice.

Klerikalna stranka je pridobila mnogo mladih, po delu hrepenečih in neizkušenih, o klerikalni zgodovini nepodučenih ljudi s tem, da jim je vrgla po svojem Mahničju in Kreku vabo omamnih idej o socialnih zmožnostih klerikalizma. Ob enem je seve spretno opozarjala na neizogibne križe in težave vsakdanjega življenja kot na posledice — naprednosti.

Zato bo umestno, da pogledamo, kakšni so vendar **dejanski uspehi** pod geslom »Nazaj h Kristusu kralju« se skrivajočega klerikalnega sistema tam, kjer pride do **odločilne besede** in kjer ima že **30 let v rokah vso moč.** Oglejmo si razmere v Belgiji. Zadnje nedeljo so bile tam volitve, kjer se je pa po nečuvjenih nasilstvih klerikalcem za enkrat še posrečilo, da so ohranili v rokah politično moč. Kako hud je bil boj, kaže n. pr. da je tožilo zastopstvo glavnega mesta neki klerikalni list zaradi zasramovanja mestnih šol za odškodnino **100.000 frankov.**

Poglejmo, kako so gospodarili tekom **28 let** belgijski klerikalci, kako so skrbeli za — ljudstvo.

L. 1884. so zmagali v Belgiji klerikalci z večino — 32 glasov. Po revoluciji l. 1830., ko je Belgija postala samostojna, so se menjale klerikalne in liberalne vlade. L. 1884. so nastopili tudi prvič socialisti, l. 1902. so priredili splošno stavko, da bi bili izsilili splošno volilno pravico. Toda od l. 1884. naprej se je posrečilo klerikalcem vse take poskuse s silo preprečiti.

Številke iz državnozbornskega poročila nam kažejo, da je bilo to njih navdušenje »za vero« res uspešno. L. 1884. je bilo v deželi 2114 samostanov z 32.461 samostanskimi osebami. Koncem leta 1911.

je bilo v Belgiji že **4135 samostanov s 85.744 menihi in nunami.** Po ločitvi cerkve in države na Francoskem se jih je preselilo v Belgijo **6000.** **Nepremično** klostersko premoženje se ceni na **600 milijonov frankov**, vsega cerkvenega premoženja v Belgiji je pa **3000 milijonov frankov.** To nam pač lepo pojasnjuje zanimanje duhovščine za »versko-politične zadeve«. Kakšne ogromne številke bi dobili, če bi seštevali premoženje katoliške cerkve po svetu sploh, in **koliko dobrega** bi se lahko storilo s temi **tisoči in tisoči milijonov** sedaj mrtvega denarja, če bi prišel med ljudi.

Takšne ogromne zaklade je treba stražiti! Pa kako? Prva skrb klerikalizma, kjer pride do moči, je ta, da skusi kupiti s svojim gospodarskim vplivom od sedanjega rodu — duše prihodnjih rodov s tem, da skuša **dobiti v svoje roke šolstvo.** Kdor ima v rokah mladino in šolo, ta ima v rokah **prihodnost.** S tem še nikakor ni rečeno, da skušajo pripomoči tej mladini v razmerju s svojim vplivom do **izobrazbe.** Poglejmo belgijske številke.

L. 1883. je bilo tam **27 državnih učiteljskih in nobenega klerikalnega.** L. 1911. je bilo **samo še 13 državnih učiteljskih** in pa **40 klerikalnih pedagogijev.** — Število od občin vzdržanih ljudskih šol je **padlo** tekom 28 let od 4787 na 4648, število klerikalnih se je dvignilo od **10 na 2906,** nadaljevalnih šol raznih kongregacij od **23 na 2670.**

Klerikalci si puste to **svoje šolstvo** od države **drago plačevati:** od l. 1895. so vpeljane državne subvencije za klerikalne šole. Vsako leto znašajo te državne subvencije za **klerikalne šole 20 milijonov frankov.** Zopet lepo pojasnilo za zanimanje duhovščine za »verske politične zadeve.«

Ob enem je pa v Belgiji, kjer ni **postavno obveznega obiska šol, več kot 100.000 otrok, ki sploh ne hodijo v šolo.** — L. 1910. izmed **1000 vojaških novincev** ni znalo 89 mož **niti čitati, niti pisati.** Nevednost se širi ponekod kot kuga. Po uradnih

izkazih je bilo l. 1900. od vseh otrok nad 8 let starih 19%, ki niso znali ne brati, ne pisati. Ni čuda! Po belgijskih šolah »podučuje« 12.436 menihov in nun, izmed katerih jih je 4136 neizprašanih, torej brez izpitov. Njih podučevanje obstoji v tem, da vodijo otroke po cerkvah in božjih potih ter uče drdranje raznih »molitvic«.

Te številke naj bodo resen opomin za one naše starše, ki tišče z otroci v klošterske šole, nam pa dokazujejo, da klerikalizem ne skuša dobiti šol v roko zato, da bi ljudstvo izobraževal, temveč da bi ga poneumljeval.

Ti samostani pa ne razvijajo svojega blagodejnega delovanja le v šolstvu, temveč tudi na socialnem polju. Lotili so se namreč **fabriškega izdelovanja** raznih pridelkov, kot čipk, perila in obleke. Svoje delavce plačujejo **sramotno slabo**. V državi so vpeljali za delavce »starostno rento«, to je, v starosti dobi vsak delavec na dan po — 18 centimov. O ti brezmejna socialna ljubezen in zmožnost klerikalizma! 9 krajcarjev na dan! Srečni delavci, ki imajo v starosti tako lepo priliko, da se po klerikalni skrbi tako lahko pripravljajo s stradanjem — na večno veselje v nebesih! Ni torej čuda, da po nedeljskih volitvah daje ljudstvo duška svojem ugorčenju s tem, da napada, kot poročajo časopisi, fabrikantske izkoriščevalce, ki se skrivajo pod firmo kloštrov.

Kako pa je mogoče, da imajo klerikalci v Belgiji večino. Tako, kot pri nas, posebno v Ljubljani. Vpeljali so pluralno volilno pravico in tako zamotan volilni red, ki se ga lahko razlaga, kakor — ravno kaže. V celem imajo liberalci in socialisti med volilci 30.000 pristašev več, kot klerikalci. Toda zadnjič so si priborili klerikalci v državnem zboru 6 glasov večine zato, ker je imelo 128.942 pluralnih volilcev 319.207 glasov, dočim je imelo 193.805 ostalih volilcev samo po en glas!

Belgija ni torej nikakšna »zgodovinska laž«, pred našimi očmi se godi vse to, v naših časih, da imamo pred seboj živ vzgled, kaj pomeni za narod, če se vsujejo nanj te črne kobilice. Klerikalizem je za narod najhujša nesreča, kuga, prava črna smrt. Proti tej kugi ni drugega sredstva, kot izobrazba, delo in vztrajnost. Proti klerikalnemu programu je treba postaviti ljudski program. Zato si postavimo svoj kmečki program, ki nam omogoči gospodarsko in duševno osamosvojitve, da ne pridejo na nas taki časi, kot so v Belgiji, da bi delali in garali mi kmetje namesto zase, zopet tako kot smo svoj čas za graščino, danes zopet — za klošter in farovž. Menihi na Slovensko, Slovenci v Ameriko. Tako je danes. Zavedimo se svoje kmečke moči, Belgija naj nam bo svarilen vzgled, postanimo na svojih tleh sami gospodarji. Zato pa: organizirajmo se!

Cenjene rodoljubkinje po deželi!

Na veliki ljudski veselici, ki jo prirede ljubljanske in okoličanske narodne dame na čast zaupnikom narodno - napredne stranke iz cele dežele dne 7. julija v prid »Narodnemu skladu«, se bodo prodajale v velikem številu tudi cvetlice. — Obračamo se do vas s prošnjo, da bi darovale kaj cvetlic v ta namen, ker nam mora biti veliko ležeče na tem, da se doseže čim večji gmotni uspeh veselice. — Vljudno vas prosimo, da se prijavite čimpre. Vse prijave in pošiljatve je naslavljeti na naslov: »Odbor za prireditve veselice za »Narodni sklad« v Ljubljani.«

Kmet in politika.

Pod tem naslovom piše celjski »Narodni List«:

»Za nas kmete ni politika. Mi se brigamo za svoje kmetije, dobro jih obdelujmo, politiko pa pustimo pri miru!« Tako sem že slišal mnogokrat govoriti na shodih »gospodarske« govornike in druge ljudi, ki mislijo, da morajo že »iz principa« preklinjati vsako politično delo, češ da je to vse skupaj nepotrebno. Imel sem že tudi marsikaterikrat priliko, proti tem docela zgrešenim nazorom nastopati in dokazovati njih neutemeljenost, da celo škodljivost. Mislim, da ne bo odveč, če svoje pomisleke proti zgoraj navedenim nazorom tu v kratkih besedah ponovim.

Trdim kar naravnost: kdor pridiguje, da se naj kmet ne briga za politiko, mu naravnost škodo želi in dela. Kaj je politika? Če se za politiko smatra to, da se n. pr. dva soseda med seboj sovražita in se potem po časnikih trgata, ali to, da si dva politična nasprotnika drug drugemu ob vsaki priliki delata najrazličnejše osebne očitke, da, potem sem jaz prvi, ki poreče: strani s takšno politiko, za takšne vrste politiko se naj kmet res ne briga! Toda politika v pravem pomenu besede naj bo: briga vsakega posameznika, kakšni ljudje odločujejo v občinskem in okrajnem zastopu, v deželni in državnem zboru; ali so ti ljudje taki, da bodo delali na korist kmetu in vsemu slovenskemu ljudstvu, ali niso taki? Ali so v občinskem zastopu ljudje, ki jim je vse eno, ali je za 10 ali 60% doklad več, ki jim je vse eno, ali se kaj stori za ceste ali nič; ali so deželni in državni poslanci ljudje, ki vedo, kako težko breme so že danes najrazličnejši davki za našega povprečnega slovenskega človeka, in ki iz tega spoznanja dosledno stojijo na svojem mestu v obrambi svojih volilcev pred novimi davki; ki vedo, kje je postavodaja za koristi kmečkega, obrtniškega in delavskega prebivalstva danes še pomanjkljiva, potrebna izpopolnitve in izpremembe, in kje treba zastaviti postavodajno delo, da bo v dobro našim srednjim in delav. stanu. Vse to globoko seza v gospodarsko življenje našega človeka. Za-

kaj brezdvomno je: naj katerikoli kmet še tako dobro gospodari, naj izrabljuje tudi vse novodobne iznajdbe v izpopolnitve načina svojega kmetovanja, ako postopa še tako varčno: če mu bo država nakladala od leta do leta nove davke, če mu bodo dežela, okraj in občina nakladale vedno nove doklade, mora propasti vsak še tako dober kmetovalec. Če bodo v državnem in deželni zboru sedeli kot poslanci ljudje, ki so jim tuje težave in bridkosti našega kmeta, in ki bodo delali postave le v prid meščanom, tovarnarjem in raznim bogatinom, potem ravnotako gorje ubogemu kmetu in delavcu, zakaj njegov obstanek je nemogoč.

In pri vsem tem se naj kmet ne briga za politiko? Sam sebi bi zavijal vrvi okoli vratu, ki bi ga končno zadušila. Saj naš slovenski kmet na Štajerskem si je izvolil za svoje poslance ljudi, kateri pravijo, da hočejo za njega delati. Danes pa spoznavajo kmeti od severa do juga slovenskega dela dežele, kako veliko premalo so bili še večji v politiki, kako veliko premalo so se zanjo brigali, ko so volili za poslance te može, ki ob vsaki priliki z največjim veseljem privolijo v nove davke na stroške kmeta, ki niso predlagali še niti ene nove postave, ki bi bila kmečkemu ljudstvu v korist, ki upravljajo na cesarskem Dunaju in v nemškem Gradcu krvavi davčni krajcar svojih volilcev ob nepotrebnih prepirih na eni, in v prijetni zabavi na drugi strani. In tem slabše bo v tem oziru, čim bolj se bodo kmeti ravnali po geslu, da jih politika nič ne briga.

Smešno in nespametno je, pustiti vse, da gre kakor hoče, stati v političnem življenju na stališču, da »bodo že brez mene tudi opravili«, na drugi strani pa zabavljati na poslance, da so za nič, da se za kmeta ne brigajo, da se mestjanom na frak obešajo itd. Takrat, ko se gre za to, da dobi občina dober občinski zastop in dobrega župana, okraj dober okrajni zastop, dežela in država dobre poslance, ki bodo imeli pred svojimi očmi koristi ljudstva in ne posameznih velikašev, takrat bodi vsak na svojem mestu, takrat se posluži vsak svoje državljanske pravice kot volilec, in marsikje in marsikaj bo boljše. Da pa moreš trezno presoditi, kdo bo boljše zastopal tvoje koristi, se moraš tudi sicer za politiko brigati: čitati moraš časopise, hoditi na politične shode in porabiti vsako priliko, da svoje politično znanje izpopolniš. Udejestvovati se pri volitvah za to ali ono stranko, za tega ali onega kandidata, je le plod tvoje politične izobrazbe, ki si jo pridobivaš tekom let na zgoraj navedeni način. Posledica pravilnega udejestvovanja politično izobraženega in zavednega ljudstva so dobri, z ljudstvom čuteči poslanci, ki zopet na drugi strani povzročajo pravično razdelitev davkov in dobre postave.

Tako vidimo, da sta gospodarstvo in politika v najtesnejši medsebojni zvezi. Nobeden pameten in razsoden kmet se ne

bo torej zakopal na svoje posestvo in se držal gesla, da s politiko noče nič imeti opraviti, ampak bo poleg tega, da bo samoobsebi umevno čim najbolj vzorno kmetoval, vestno tudi sledil dogodkom političnega življenja in z udeležbo pri volitvah in drugače vplival tudi sam na njegov razvoj.

Dobro, razumno, novodobnim zahtevam odgovarjajoče gospodarstvo na eni, briga za politične dogodke in udeležba na političnem življenju na drugi strani, to sta dva činitelja, ki tvorita temelj razvoju in napredku kmetijstva. Glavni temelj za oboje je pa: **izobrazba.**

Velja tudi za nas kranjske kmete.



Na čast g. zaupnikom narodno-napredne stranke iz mest in z dežele bo dne 7. julija 1912 velika ljudska veselica v Ljubljani



Razgled po svetu

Madžarske razmere.

Lepe komedije imajo zopet v Budimpešti. Grof Tisza si je dovolil največje nasilstvo proti opozicijskim poslancem, da je mogel prodreti v državnem zboru z vladno brambno predlogo. Med velikanskim krikom je suspendiral sejo; nato se prikaže v zbornico policijski komisar s 100 policaji ter je dal poslance s surovo silo iztirati iz poslanske zbornice. — Na ulicah je zopet pripravljeno 47 stotnij pehote, 8 eskadronov konjenice in 900 orožnikov na konjih torej okrog 6000 oboroženih ljudi.

Ženska za poslanca.

Na Češkem je dobila pri nadomestnih volitvah za deželni zbor v Mladi Bole-slavi gospa Kunjeticka 840 glasov, opozicijski Mladočeh 769, socialno-demokratska kandidatinja pa 40 glasov. Gospa Kunjeticka pride torej v ožjo volitev.

Požar v Carigradu.

V glavnem mestu Turčije je zgorelo po uradnih poročilih 112 hiš, 119 trgovin, 3 mošeje (turške cerkve), 2 kopališči in en turški samostan.

Volitve v Belgiji.

Vsled nasilstva, ki so se vršila te dni pri volitvah, so še klerikalci zmagali. Toda razburjenje med ljudstvom je tako veliko, da se je bati, posebno v francoskem delu dežele, revolucije. V glavnem mestu Bruselju je prišlo do krvavih spopadov med ljudmi in policijo. Razjarjene množice so napadle več samostanov. Več o žalostnih belgijskih razmerah glej v članku: »Črne kobilice«.

Ločitev cerkve od države v Walesu.

Dne 16. maja je sprejel angleški državni zbor zakon o ločitvi cerkve od države v angleški pokrajini Wales. Izmed 2 milijonov prebivalcev se je podvrglo obredom državne cerkve samo 193.081 oseb (v letih 1905—1908), dočim je imela svobodna cerkev ta čas 550.280 pripadnikov. Že leta 1870. je bil podan tak zakon, pa je glasovalo zanj samo — 6 poslancev. Poslanec Williams je tedaj predlog utemeljeval, da je državna cerkev krivica napram duhu in ljudstvu. — Sedaj tam torej ne bo angleška državna vera, namreč anglikanska (neke vrste luteranstvo), imela nič več kakih posebnih pravic; to ločitev so izvedli na sledeči podlagi: 1. Državna anglikanska cerkev preneha biti cerkev s postavnimi predpravici. — 2. Škofje teh štirih škofij prenehajo biti člani državnega zbora. — 3. Cerkvene korporacije bodo razpuščene. — 4. Anglikanska cerkev si ustanovi proste sinode in lasten verski red. Tako so »luteranski« Angleži izvršili to ločitev brez boja in preprirov, kot so bili na Francoskem.

Slovenija

s Shod zaupnikov narodno - napredne stranke bo v nedeljo, dne 7. julija dopoldne in popoldne v Ljubljani v »Narodnem domu«. Razpravljalo se bo na njem zlasti o **organizaciji na deželi**, zato je ravno od tod pričakovati prav lepe udeležbe. Dopise v tem oziru je pošiljati na **Izvrševalni odbor narodno - napredne stranke v Ljubljani.**

s »Slovenec« tožen. Ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar je vložil proti odgovornemu uredniku škofovega »Slovenca« tiskovno tožbo radi napadov na njegovo osebno čast.

s Kakoršna usta, takšne besede. Ob povratku oproščenega Kregarja je imel namestnik kranjskega deželnega glavarja dr. Lampe govor, ki se je odlikoval po tako izbranih izrazih, kot »lumpje, barabe« itd., da mora biti vsakemu resnemu pristavi S. L. S. težko pri srcu, da se njeni pristavi tako prosavljajo. Dr. Lampe je končal z besedami »Dol z barabami!« Vprašamo vse ljudi, brez razlike političnega prepričanja: Kam pa pridemo, če bo šlo tako naprej. Včasih so imeli predpravice na sirovost kakšni pretepači in pijanci, dandanes so se pa navzeli takšnih manir ljudi, ki hočejo veljati za voditelje ljudstva. Ali v S. L. S. res ni več v vodstvu toliko dobrega okusa, da bi postavili ljudi, ki ne znajo brzdati svojih osebnih strasti, na takšna mesta v zatišju, kjer bi lahko delovali po dragi volji in svojem okusu za stranko, kjer bi pa ne imeli prilike, javno nastopati in lastne stranke sramotiti s svojim obnašanjem. Mi neodvisni kmetje

pa glejmo, da izvedemo svojo organizacijo, potem pa še tudi spregovorimo umestno in dostojno besedo ob pravem času.

s Velikanska ljudska veselica na čast zaupnikom narodno - napredne stranke bo dne 7. julija v Ljubljani. Prirede jo ljubljanske in okoličanske narodne gospe in gospodične v prid »Narodnemu sklada« in bo to največja letošnja prireditev sploh. Zanimanje za to veselico je prav veliko na vseh krajih in se že prav pridno delajo priprave zanj. Na tej veselici bo veliko **tekmovanje vin**. Slovenski gostilničarji in vinotržci bodo pokazali, kako dobra vina da točijo in da vsak ohrani in dvigne svoj ugled, bo gotovo dal od dobrega najboljši. Kdor se želi k temu tekmovanju še priglasiti — priglasilo se je že lepo število gostilničarjev in vinskih trgovcev — naj stori to prav kmalu, da se pravočasno more vse urediti. Vse prijave in dopise ter pošiljatve je nasloviti na »Odbor za prireditev veselice za »Narodni sklad« v Ljubljani.«

s Velik požar v Šenčurju pri Kranju. Dne 3. t. m. ob 3. popoldne je izbruhnil v Šenčurju pri Pergarju požar, ki je v eni uri uničil **13 hiš in 37 gospodarskih poslopij**. Škodo cenijo **nad 200.000 kron**. Zgorelo je tudi 7 glav živine. Na pomoč so prihitele požarne brambe iz Kranja, Stražišča, Naklega, Goleščega, Cerkelj, Brnika in Predoselj. Spomnite se ubogih pogorelcev z darovi!

s Za pogorelce v Tomačevem je odredil deželni predsednik pobiranje milodarov po celi kranjski deželi. Darila se pobirajo **pri vseh okrajnih glavarstvih**. Tudi **najmanjši dar je dobrodošel**. Škoda je bila v Tomačevem cenjena na 106.000 kron.

s Kako rešuje farovž izseljeniško vprašanje. Priobčujemo pismo nekega župnika, katero je poslal Amerikanec iz Amerike domov na Notranjsko. Ime župnika za danes zamolčimo. Podčrtali smo nekatere stavke mi.

»Dragi oče!

Zvedel sem, da Vi vabite v Ameriko ženo in vse svoje otroke. Jaz kot duhovni pastir (V . . . ski) se moram Vam ustaviti. Vi kot zakonski mož in kot oče morate skrbeti za svojo družino in je ne smete vabiti v tujo Ameriko. Vaša sveta dolžnost je, da se še letos vrnete iz Amerike domov. Kakšen zakon je pač to, da ste Vi že toliko let ločen od svoje žene. Če bodete Vi le vabil svoje poštene in dobre otroke v Ameriko in bi nazadnje jih speljal v Ameriko, **hom pa jaz toliko časa molil pri maši, da mora priti kazen Božja nad Vas**. Kaj bodete Vi učil, da zapuste svojo domovino, svojo ljubo rojstno hišo in ljubo domačo faro. Vi morate skrbeti, da ljubijo svoj dom. **Jaz sem od Boga postavljen**, da skrbim za njihove čiste duše, Vi jih pa vabite v tuji, nepoznani in spačeni svet, ki zna umoriti njihove duše in jih pogubiti.

Stojte in odnehajte, če ne bo udaril Bog! Če imate še kaj zdrave pameti in ljubezni do svojih dragih, pridite takoj domov.

Povem Vam, da ako ne boste odnehal in le vabil v Ameriko, **Vam bo morje požrlo Lovreta, Tončka in Marijanico, le žena in Matevž bodeta prišla sicer v Ameriko, pa bodeta kmalu na to umrla. Vaša hiša bo razpadla in prišla v tuje roke in Vi bodete tudi na to umrli od žalosti.**

O preklet denar, ki hočeš uničiti in razdejati eno pošteno, krščansko družino in izvabiti najboljše otroke (. . . .) ske fare v prekleto Ameriko.

Glejte!

Pozdrav!

. . . . župnik.«

Pojasnila k temu farovškemu pismu pač ni treba.

s **Katerokoli gospodinjo vprašate**, kateri kavni pridatek je najboljši, vsaka vam bo brez dolgega premišljevanja takoj odgovorila, da je to Kolinska kavna primes. Vsaka gospodinja je z njo najbolj zadovoljna, to pa zato, ker kolinska kavna primes napravi najboljšo kavo, ki se odlikuje po izvrstnem okusu, prijetnem vonju in lepi barvi in jo zaradi tega vsak najraje pije. Vpoštevati pa vedo naše gospodnje tudi to dejstvo, da je Kolinska kavna primes pristno domače blago, in ker znajo ceniti veliki pomen domače industrije, tudi iz tega vzroka najraje kupujejo Kolinsko kavno primes, ki je torej najboljše in obenem pristno domače blago.

o Ljubljanska okolica o

Ij **Št. Vid nad Ljubljano.** (Iz Zabretovega albuma.) Zadnji »Domoljub« je prinesel zanimivo notico s podpisom prečastitega župnika Zabreta, v kateri trdi prečastiti, da se mu potom neke slike očita dejanja, katerih se mora sramovati vsak kristjan, osobito pa še duhovnik. H koncu razpisuje za dokaze velike nagrade. Da bode pa stvar jasna, povemo to - le: Dobil se je lepa slička, ki predstavlja prijazno okence, za katerega zagrinjalom se ljubko objemata zavber fant in čedna gospodična. Slika izgleda, da je posneta po fotografiji, dotični gospodič je oblečen v čednem črnem sukniču in čisto obrit, gospodična pa je splošno znana. Kje se je posnetek fotografije dobil, nam ni znano. Znano nam pa je, da vsakdo, ki to sliko vidi, smeje pristavi: »Ta je pa tak kot Zabret.« Ena taka slička je prišla v roke Zabretko Zabret lahko obogati svoj album, ako vemu kimavcu, ki mu jo je izročil, da tanna enake slike že iz prešnjih časov. To je cela zadeva Zabretovega ogorčenja, ne bi pisali teh vrstic, ako bi nas v to on sam ne izzval; ker pa to hoče, naj bode. Rečemo pa: 1. Da bi bilo dejanje objeti čedno stvarico za kristjana nedostojno, nikakor ni res, malo smešno pa je, če objema go-

spodične duhovnik, ki se rad ponaša z devištvom. 2. Kar se tiče nagrad in dokazov, je pa najbolj umestno, ako se prečastiti obrne kar na gospodično, ki jo predstavlja slika, ona mu bo namreč najlažje pojasnila, kdo je dotičnik, če bi pa nagrade ne hotela sprejeti in bi prečastiti vendar hotel kosati se s Klanfarjem, ki ga je, po zatrdilu njegovih pristašev stala zadeva za Kraljičevem kozolcem nič manj kot 12.000 K, mu pa svetujemo, naj pripravljene tisočake vplača na račun Mihelnove hiše v Dravljah, da bo tako rešil žirante, ki so mu podpisali poroštvo. To bode zanj najbolj človekoljuben čin, ker če se bi res pripetilo, da bi mu kdaj postala v Št. Vidu tla prevročna, bi bili med prvimi, ki bi prelinjali njegovo delovanje v Št. Vidu — **žirantje za Mihelnovo hišo.** Lepo bo pa tudi to, ker si bosta na ta način s Klanfarjem še bolj podobna, da se bode zamoglo reči: »Našla sta se!«

Ij **Št. Vid nad Ljubljano.** — **Župnik in Španov Rok.** — Pod tem naslovom je priobčil župnik Zabret v zadnjem »Domoljubu« članek, v katerem se skuša oprati svoje nove blamaže. Sicer so ljubezenske spletke duhovnih gospodov z njih priležnicami na dnevnem redu in je to že nekaj tako navadnega, da se nam ne zdi vredno, o tem pisati. Ker pa hoče Zabret v svojem dopisu javnost preslepiti, naj pojasnimo resnici na ljubo vso stvar. Pred nekaj dnevi je prinesel Rok Berlič v gostilno k »Slepemu Janezu« sliko, ki je predstavljala Zabreta kot duhovnika, slonečega poleg neke »frajle«, o kateri se je že večkrat govorilo, da sta z Zabretom precej »tako«. To sliko smo potem izročili klerikalcu Napastu iz Dravelj in tam jo Zabret zopet lahko dobi. Nas kaj malo briga Zabretovo »šockanje« in mu ga iz srca privoščimo. Tem bolj nesramna se nam pa zdi Zabretova predrznost, da se upa napadati ljudi, ki so v tem oziru vsaj trikrat bolj pošteni od njega. Svetujemo mu, da naj nekoliko bolj upošteva pregovor, ki pravi: »Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce!«

Belokranjske novice

bk **Iz Semiča.** V nedeljo, dne 9. junija se vrši v Semiču pri »Bukovcu« ustanovni občni zbor Ciril - Metodove podružnice za Semič. Prosimo za obilno udeležbo. Na zdar!

bk **Iz Semiča.** Naš telovadni odsek »Sokola« priredi v nedeljo, dne 9. junija v prostorih brata Bukovca veselico z jako zanimivim sporedom: 1. Deklamacija »Bliža se železna cesta«. 2. Veseloigra »Bucek v srahu«. 3. Šaljivo srečkanje, ples in prosta zabava. — Ker je »Sokol« v Semiču najmlajši, bi bilo želeto, da se ga posebno belokranjski bratje Sokoli spominjo ter se v obilnem številu udeležijo te veselice. Bratska društva po deželi pa se spominjajte pri vsaki priliki »Sokola« v

Semiču, ker on stoji res na skrajni kočevski meji, kjer se in se bo vedno bolj moral boriti proti drznemu prodiranju Kočevarjev v krasno Belo Krajino.

bk **Iz Štrekljevca.** V nedeljo, 19. maja, nam je gosp. Zdoljšek predaval, kako nam je letos ravnati v vinogradu s pozeblimi trtami. Ljudstvo je zelo pazno poslušalo in sledilo predavanju. Sprevideli smo, da kmet res želi poduka, a žalibog, da se premalo brigajo v to poklicani faktorji, da bi kaj za kmeta storili in ga podučili. Ampak samo s politiko hočejo belokranjskega kmeta zastrupiti. Tako smo tudi imeli zgoraj omenjeno nedeljo čast videti Jarca in Dremacijo. Imela sta že 14. maja napovedan shod pri Drgancu, a se nista upala, misleč, da morda ne bi bilo nič kmetov. Preložil je Jarc shod kar brzojavno na dan 19. maja, ker je baje zvedel, da bode tudi predavanje o vinoreji, in si je mislil Jarc, pri tem bo pa veliko poslušalcev, katere si bom potem pridržal za se in jih prav pošteno za nos vlekel, kakor je tudi zgodilo. Takoj, ko je gosp. Zdoljšek končal, sta mu že Jarc in Drmastija za hrbtom stala. Začel je Jarc govoriti nekako tako-le: Dragi moji kmetje, midva z gosp. Drmastijem sva se namenila držati shode po Beli Krajini ter obenem vam predstavim vašega poslanca Drmastijo. Ker v Semiču ga vam nisem mogel, zato tudi v Semiču ne greva med divjake, one gospode in uradnike, ker nas ne marajo. Prideva pa k vam, ki nas imate radi, posebno pa vaše žene. Nato je začel bruhati svoj smrad čez Mazelleta in Dakota, češ, da sta le ta dva zadnjič v Semiču in drugod napravila s šnopom in vinom tak kraval. Kar sem tudi ravno danes videl v Pozemlju, kako je Mazelle po placu flašo nosil od kmeta do kmeta, da so nas potem pregnali v farovž. Samo hvalil je: »mi in mi« ter se na prsa tekal: »glejte, jaz sem vam preskrbel železnico, katera se danes dela, a liberalci pravijo, da se dela samo radi vojske, kar pa ni res.« Gosp. Jarc, **ne kažite nam lune v vodi!** Sploh je klepetal kot kaka vaška klepetula, nazadnje je še o Ribnikarju povedal, rekoč: »glejte, mi vedno delamo za vas prav, kar liberalci ne. Ravno danes je eden največji sovražnik kmeta zaprt, in to je Ribnikar.« A je vendar rekel, da je radi septemberskih dogodkov, ker se ni upal zlagati. Dobil je tudi besedo Dremacija, tudi ta se je pečal samo z Mazelletom in Makarjem, češ, da sedemletne otroke napajajo z vinom, in takega hočemo voliti? Druzega ni vedel nič povedati, ker baje dobro ne sliši, kar mu je Jarc za hrbtom šepetal, nakar so se kmetje jeli smejati. Zato ga je Jarc pahnil s govorniške tribune. Jel je govoriti komaj godni, znani Malnarčev Tine Bejsek iz Črnomlja. Hvalil je črnomaljske orle, ki jih je seboj pripeljal, seveda s sovami pomešane. Ni se nič kaj prikupil z orli, ker so se kmetje z njih začeli norčevati. Agitiral je tudi za »Vzajemno zavarovalnico«, češ, da kako

je poštena, kar druge niso! Obregnil se je udi ob »Generali« in itd. Res, nazadnje nismo vedeli, ali imamo **kakega agenta pred sabo**, ker eden bolj kot drugi so se hvalili kako čifuti. No, Tinkerle, s svojo učenostjo le lepo doma ostani pri Čukih, ker mi že vemo, kje in kako se imamo zavarovati, ker si še preveč mlečen, in čeprav za Jarcem sline cediš. Isto tudi Jarcu in Dermastiju povemo v brk, da s tako neslanostjo **in obrekovanjem le doma ostanite**, ker vaših laži smo siti dovolj, sicer se vam bo tudi na Štrekljencu prigodilo ravno tako, kot v Semiču, čeprav ste zbrali za zaščitnika Drganca. Sicer se pa ne čudimo, ker gliha skupaj štrihá. Toliko za danes. Drugič o Drgancevi koncesiji.

bk Iz Petrove vasi. (D r z e n v l o m.) Dne 27. maja se je vtihotopil neki nepridiprav ponoči v Pelkovo gostilno, oziroma v spalno sobo ter vzel ključ iz hlačnega žepa, ki so bile na stolu, ter odprl omaro in pobral okoli 300 kron, nato je hotel še naprej odpirati, a so padle knjige na tla, nakar se je zbudil gospodar ter zagrabil tatu, ki je streljal na gospodarja, a ga k sreči ni zadel. Pri strelu se je zbudila tudi Pelkova žena ter začela moža vleči od tatu, da se mu je posrečilo, da je ušel z denarjem in roki pravice. Tatvina se je pri omenjenemu sedaj že drugič pojavila, namreč zunaj pri vinu, ko so mu ga že odnesli skoraj dva hektolitra. A da ni samo ta edina tatvina, je umevno, ker se skoraj vsak dan zgodi kak vlom. Čudno se nam zdi, da se ravno na Lončaričevi progi godijo vedno tatvine dan za dnevom. Kaj je to krivo? Nič drugega, kakor sramotna plača, ki jo plačuje Lončarič, ker s tako plačo se ne more človek pošteno preživeti, ker prvič je odiranje v Lončaričevih beznicah, in drugič nizka plača, 2 K 10 vin. do 2 K 50 vinarjev.

bk Iz Metlike. Otrokom ne alkohola, tako vedno vpijejo božji namestniki, a sami tega ne poznajo. Bil sem v nedeljo dne 26. maja, namreč po opravku, kar vidim od daleč neko zastavo. Radoveden postanem, kaj mi pride nasproti? Par neodraslih dečkov z zastavo in kaplan med njimi. Bili so iz Semiča, hodili že komaj, ker vročina in daljna pot utruji še odraščene človeka, nika roke. Gledal sem nekoliko časa to usmiljena vredno mladino ter sem počakal, da so odšli, a kaj sem videl? Otroke vse pijane, tako, da si je moral voz najeti, da so šli domov. O ti ljubitelji morale! Sedaj bi pa vprašal gg. Jarca in Dermastijo, kdo opijanuje otroke? Ravno v vaši stranki se to vedno godi, kar tega pri naprednih društvih ni, kakor vi lažete. Starši, pazite vendar na otroke in jih ne puščajte med črno golaznijo, sicer boste imeli slabe posledice, saj vaši otroci lahko **v domači cerkvi molijo, brez da bi jih vlačil kaplan po drugih farah pijančevanja učiti.** **Opazovalec.**

o Dolenjske novice o

d Iz vaše okolice. Dopis iz Kanderš je energično deloval na zloglasnega dopisnika »Domoljuba« iz Vač. Po njegovem mišljenju je to velika surovost, da smo prijeli tega lisjaka za ušesa. V svoji domišljiji misli, da so Kanderše sveta dežela, v kateri ne more biti neubogljive ovce. Toda, ko bi nadjal še očala, pa bi videl tudi kozla. Vidiš, da si brzojavni naročnik na »Slovenski Dom«. Komaj dobimo nam priljubljeni »Slovenski Dom« v roke, imaš že izgotovljeno »maturo« iz »Slovenskega Doma«, da jo pošlješ v prazne prostore »Lažiljuba«. — Toda odkar je ta gospodek knjigovodja črnih bukev, je avanziral v trojedinega bratca, opaljenega Štrajharja in zlovoljnega Krmežljavčka. No, vidiš, bratec, še po naši črni domovini vedo za tvoje lepe čednosti. Ti se delaš svetopi-semskega Samarijana, v resnici si pa evangelijski sovražnik, ki seješ ljuliko med pšenico; pa boš seve še trobil med svet o liberalni onemoglosti, propalosti, surovosti itd. — Tudi se hvališaš z naraščanjem svojega regimenta. Nič ne de, tisti, ki imajo med njimi glave, da znajo samostojno misliti, se kmalu naveličajo komande in spoznajo, da je za kmeta mesto samo med neodvisnimi kmeti. Ali ne vidiš, da so te že celo prvaki okrog tvojega trona siti, kot poparjenega ščurka; ah, še celo klobasa iz bukovce te ne ljubi. Da, dragec, časi svete inkvizicije so minuli, v katerih ni smela uboga kmetska para prosto dihati, ako ni hotela priti v roke **živemu vragu v duhovski obleki**, da bi jo cvrl na grimadi. Ti bi nas liberalce potegnil na nateznice, da bi nas trpinčil. Toda več ne gre. Od strani se sliši, da je bilo škoda olja na tvojo postavo. Vidimo, da ti to olje ni nič pomagalo, da bi se ti v glavi posvetilo in da bi razumel tok novih časov. — Na svidenje, dragi bralci!

d Iz Št. Vida na Dol. Ljubi »Slovenski Dom«! Mi Šentvidci smo mislili, da bo pri nas boj s kaplanom končan. Pa krepko smo se zmotili. Ta, od boga »zacahnani« Jernej Kovič, kaplan, nas zopet kliče na korajžo v »Lažiljuba« št. 22, str. 351. On pravi: »da bo še v Št. Vidu, kljub liberalnim litanijam užival sveži zrak; in tudi pričakuje, kdaj bo v »Slovenskem Domu« kot Jernej na krožniku? Dalje tudi povprašuje, kdaj se bo še kaj o njem čitalo.« Gospod Jernej, evo vam! Kar vi od nas želite, smo pripravljene odgovoriti to - le: Mi šentvidski farani pomnimo že **šest kaplanov**, pa takega še nikoli nobenega, kakor ste vi! Ali je bil že kdaj kateri kaplan **zaradi jezika tožen**? Ali je že bil kateri kaplan **zaradi jezika rubljen**? Ali je kateri kaplan občeval **z vdovami**? Ali je kateri kaplan se mešal v stvari, take, da bi nas **osebno napadal raz leco**? Vi nas pri vsakemu žegnaniu napadate v cerkvah in pretite s pestjo na one, ki čitajo »Sloven-

ski Dom«. Zadnjič v Hrastovem dolu ste se zoper čitatelje »Slovenskega Doma« z obema rokama tako krištali, da smo vsi mislili: Ta Jernej je pa zblaznel. Malo je manjkalo, da niso šli fantje po vrh, da bi vas bili zvezali in oddali, že veste kam. — Poslušajte, ljudje božji! Pri tukajšnji soseskini cerkvi v Hrastovem dolu je kaplan Jernej rekel: Vsak mora svoje duhovne spoštovati, in to tako, kot otroci svoje starše. Mi vam to že potrdimo: če so duhovni **vredni biti duhovni, jih tudi spoštujemo**. Dokler boste pa vi nad nas čitatelje »Slovenskega Doma« v cerkvah se krištali in poskakovali kot hudiček iz škatljice, ne boste imeli od nas nobenega spoštovanja. Res je, malo je pravih duhovnov in dosedaj so v Št. Vidu že še bili taki, da je bilo mogoče z njimi izhajati. Zdaj pa, kar je začel Jernej svoj »fik fok«, smo prišli pa že vsi ob vso vero. Več Šentvidcev bomo raje pristopili k pravoslavni veri, ali pa ostali brez konfesije. Vprašamo vas, Jernej, to - le: čemu hodite ob žegnanih v hiše, kjer so lepa dekleta? Zakaj se oglašate na Pristovci hiš. št. 10, ko boro pobirate? Kaj ne, gosp. Jernej!

Je lepa,
je bela ko mleko,
rdeča ko kri,
zaljubljeno gleda,
na smeh se drži!

V Št. Vidu se čuje tudi ta - le pesem:

Ni mu dosti žitna bera,
še za »Čukov dom« nabira,
rad bi, da »Domoljub« bi brali,
da Šentvidci neumni bi postali.

d Iz Št. Vida na Dolenjskem. Gospodu Jerneju Koviču, kaplanu v Št. Vidu, se sline cedijo po naših dopisih v »Slovenskem Domu«. Kako je vendar to, on nam prepoveduje liberalne časopise brati, sam pa po »Lažiljuba« svoje želje obeša, kako da bi rad liberalne dopise brati! On žaluje in pravi, da nam je sapo zaprlo; pa kaj nam je sapo zaprlo? Morda njegova »resnicoljubnost«, o kateri imamo Šentvidci vse popolnoma zadosti dokazov? To je dobro, da ga že sploh poznamo, da mu že sploh malo kdo kaj verjame. On nam primke daje, pa kdor jih nima, jih tudi dati ne more; vse tisto, kar on nam v dopisu v »Lažiljuba« obeta, je že njemu lastno. Le vesel naj bode, dokler molčimo. Le škoda je, ki od nas njega tikajoče dopise prosi, saj mi o njem ne moremo nič prijetnega pisati. Bolje zanj, če molčimo. S tistim svojim dopisom se hoče v »Lažiljuba« prati, pa tako prati se, je toliko, kot bi se s črnolom umival. Če so mu bili naši dosedanji dopisi malo všeč, naj nas pa toži! Tam pri sodišču bode še le zvedel, kaj so njegove protilke in pa kdo Klukčeve iz kljuke snemlje. Tisti njegov »Dom« bo pa sezidal tako, kot je njegova mlekarna na »Pluski«. O mogočni, lepi, sladki Jernejček, koliko se muči za svojo blamažo!

— Mi šentviški farani pa pravimo: O, Gospod, prosimo te: — Vrzi tega kaplana med staro šaro!

d **Poroka.** Gosp. Pavel Ogoravec, trgovec v Konjicah na Štajerskem, se je danes poročil z gdčno. Miciko Rusovo iz znane narodne rodbine Rusove v Grosupljem. — Čestitamo!

d **Poročil se je na Raki** gosp. Josip Škerjanc, posestnik in meščan iz Kostanjevice, z gdčno. Tončko Hrastnikovo. Bilo srečno!

d **Raka.** V nedeljo, dne 16. junija priredi podružnica družbe v. Cirila in Metoda na Raki veliko vrtno veselico, združeno z javno telovadbo krškega Sokola. Veselica se bode vršila ob vsakem vremenu. Sosednja društva se prosijo, naj se blagovolijo ozirati na ta dan.

d **Št. Janž.** Ker se klerikalci ne morejo z drugim znesti nad naprednjaki, jim pa oponašajo, koliko kdo pri njih zastonj spi je in poje. Tako je pisal »Domoljub«, da si je gosp. Majcen na Leskovcu v šentjanški fari pri klerikalcih kar dvakrat želodec pokrepčal. To je jako lepo, če se človeka, kajneda, najprvo **takorekoč prisili, da kaj povzije in potem se mu pa oponaša,** in ravno gosp. Majcen je bil ako prisiljen, smelo trdimo, z namenom, da se ga potem lahko v »Domoljubu« pritisne. Gosp. Majcena je ta »Domoljubova čenčarija šentjanških klerikalcev le malo vznemirila. Da pa ne bodo omenjeni leskovški klerikalci preveč oškodovani, jim je pisal pismo, v katerem zahteva račun za dvakratno želodčno pokrepčilo. Radovedni smo, koliko bodo računali... Kaj mislite, gospod Bajec, ali bi ne mogel gosp. Majcen tudi klerikalcem očitati kaj takega? Saj se še spominjate, kajneda, da ste bili na čelu klerikalcev — tudi leskovških — na večer pred njegovo poroko pri njem dobro postreženi s pijačo in jedjo? Tam se pa ni nobeden klerikalec branil, kjer je kar po sili prišel, češ, na »krancelnah« se kaj zastonj dobi. Slišalo se je tudi od nekoga — ko ste zvedeli, da je isti večer vse brezplačno — »zdaj bomo pa še«. Vidite, gospod Bajec, to vam in vašim kimavcem gospod Majcen vse lahko po klerikalni brezmadežnosti očita, pa menda ne bo, ker upamo, da on ve, da s takimi stvarmi imajo opraviti le stare ženice. — Iz živinorejske zadruge so že začeli jemati posestniki teleta. Tako je tudi prav! Kdo bo podpiral klerikalno farbarijo, zraven pa **škodo imel,** kakor to delajo Kladjani: Teleta imajo v združnem pašniku, **od doma jim pa suho mrvo v košah nosijo.** To se pravi gospodarstvo na klerikalni podlagi, kajnega, gosp. Bajec?

d **Iz Kandije. Krščanski volilni sleparji se perejo.** In sicer se perejo v »Dolenjskih Novicah«, torej v lističu, kjer je pregovor: »Gliha skup štriha«, na svojem mestu. — Zurc, vulgo Štembur, kateremu menda nihče ne očita, da bi bil pri zadnjih občinskih volitvah igral poglavarja volilnih sle-

parjev, dobro ve, da dandanes »Dolenjske Novice« čitajo le še kimavci, ki še ne mislijo s svojimi možgani. Zato je oče Štembur v to varno zavetje Žlogarjevega kulturnega stranišča odložil, kar ga je tiščalo nad želodcem seveda. Ondi pripoveduje svojim kimavcem, kako je deželna vlada rešila proti občinskim volitvam vloženi rekurz. To delo bi si bil Štembur pravzaprav prav lahko prihranil. Kajti kako bo ta ali pa magari tudi tisoč drugih po najboljših juristih sestavljenih rekurzov rešen, to je državni poslanec Jarc natanko povedal **že tri dni predno se je rekurz sploh začel sestavljati, torej predno so Jarc in Štembur in politična oblast sploh vedeli, kaj in kako se bo proti po celi občini znanim volilnim sleparjem ugovarjalo.** Že ko so le slišali, da se nabira gradivo za rekurz, je Jarc očitno v Štemburjevi gostilni, kjer se je najedel in napil, povedal: »Naj le vložijo rekurz, **jaz garantiram, da ne bodo ničesar opravili. Rekurz bo romal v koš.**« Navadno Jarc ne drži svojih obljub in je pri novomeškem sodišču dokazano, da so Jarcove besede kot besede, ki jih izreče kak figa-mož. Toda v tem slučaju je mož vendar držal svojo besedo. Pa tudi to le za to, ker je vedel, da na Bleiweisovi cesti vsako klerikalno krivdo operejo tako, da klerikalci lahko vpijejo: pogledjte, kako smo nedolžni, kako smo lepo oprani; čeprav je tako nedolžno perilo potem le še bolj umazano. Jarc je to dobro vedel, saj na Bleiweisovi cesti dandanes delajo le tisto, kar se jim iz deželnega dvorca ukaže. Zatorej je Jarc zgoraj omenjeno obljubo lahko podal, tudi če bi mu bil Štembur kosilo še tako drago zaračunal, tudi če bi mu bil dal že vsa od gnilobe zelena jetra za predjužnik, in vino iz tistega soda, kamor se spravljajo ostanke tistih zavednih novomeških naprednjakov, ki jih Štembur v dopisu v »Dolenjskih Novicah« psuje z »liberalnimi mazači«. Ker bi bil torej več kot čudež, če bi bil rekurz drugače rešen kot je bil in kot so bili vsi drugi iz cele dežele, kjer se je šlo namreč proti klerikalnim volilnim sleparjem, zato ni nihče računal na drug izid tega rekurza. Vendar da bodo v Ljubljani ta rekurz vsaj zaradi forme, vsaj za pesek v oči skušali na kak drug način rešiti, to se je od nekatere strani pričakovalo. Pa gospodi se niti to ni zdelo vredno. Rekurza sploh niso prav nič preiskavali, čeravno je bilo posebno glede gorostasnih volilnih sleparij na dan volitve v volilnem lokalu, potem glede sleparij s pooblastili, **po več pričah dokazano,** da so se volitve vršile protipostavno, **ni bila niti ena domačih prič zaslišana.** Rešilo se je vse na ta način, češ, da manjka določenih dokazov, da rekurz omenja le preveč splošno, češ, to in ono se sliši, se govori itd. Smešno! Naj danes kdo poskusi politični oblasti naznaniti, to in to se sliši o neki velejzdaji, proti veri in tako naprej, boste videli, **kako naglo bodo zgrabili tudi za tako nedolo-**

čeno položeno »vabo«. Čudno se nam zdi, da politična oblast o rekurzu ni obvestila tudi tistih, ki so rekurz podpisali, oziroma, da se oblastvena rešitev ni oblastveno razglasila. Koliko verjetnosti ima po Štemburju v »Dolenjskih Novicah« skovani odlok deželne vlade, se vidi že iz tega, da so iz rekurza zginili podpisi treh mož, med njimi tudi Mrvarja in Škrjančega in Cimermanšiča, gostilničarja pri Zajcu na Gorjancih. Zurc trdi, da so ti pozneje svoj podpis preklicali. Ti pa zopet trdijo, da je to laž. **Kdo torej laže?** S tem rekurzom se hočemo podrobneje še pečati ob drugi priliki, ko dobimo v roke prepis, ki nam je obljubljen od strani sestavitelja rekurza. Za danes bi Štemburja le še to vprašali: Če je bilo pri teh volitvah vse tako v redu, kakor se zdaj zatrjuje, kako pa je potem to tolmačiti, da je bil **stopiški kaplan zaradi volilnih sleparij pri novomeškem sodišču obsojen na pet dni zapore ali na 50 kron globe?** Oče Štembur, to uganko nam dajte rešiti. Potem pa še to vam povemo: Tisti, ki so rekurz podpisali, se niso nasedli prav nobenemu »verskemu odpadniku«. Mi vemo, da ima tisti »verski odpadnik«, ki je rekurz sestavljal, več vere v svojih čevljih, kot jo ima Štembur in vsi volilni sleparji v svojem srcu. Vemo pa tudi sami, da takih očitnih sleparij, kot so se godile pri teh volitvah, še ni bilo v naši občini, pa naj se Štembur in njegovi — ne trdimo z dvomljive vrste pijače plačani kimavci — še tako perejo po kulturnih straniščih, kakor so Žlogarjeve »Dolenjske Novice«. Vi vsi napredni možje pa, ki vam še danes tako ugaja pri najhujšem klerikalnem gonjaču v Kandiji, zapomnite si vsaj to, da se v zahvalo Štembur iz vas javno norčuje in vas po »Dolenjskih Novicah« zasramuje z »liberalnimi mazači«. Ali imate še kaj moškega ponosa v sebi? — **Več občanov.**

d **Iz Tržišča.** Sedaj se je pokazal dopisnik »Domoljuba«, ali bolje rečeno »Lažiljuba« v pravi luči. Če mačku na rep stopiš, pa zacvili. Naš župnik našteva v 22. številki »Domoljuba« laži »Slovenskega Doma« — resnica v oči bode. — Jaz trdim, da so bili vsi ti dopisi »Slov. Doma« resnični (ako bi bilo treba, lahko tudi pod prisego potrdim). Da pa ne dam svojega imena na dan, to pa za to, da se bolje informiram pri blagoslovljencih, ki bi človeka tudi **po nedolžnem križali,** ker ravno tukaj vidim, **kako se neka nedolžna oseba zlorablja.** Vidmar, ako hočeš zvedeti dopisnika, položi 500 kron za mokronoškega Sokola, pa ti pridem s polnim imenom v prihodnji številki »Slovenskega Doma« na dan, in tako dokažem vse tisto, kar smatraš za laži. Ne misli pa, da si ti naš bog, da se ti ne pride do živega. Sto kron, ki jih ponujaš, pošlji jih rajši za tiste čukarske kroje, ki še do danes niso plačani. — Žirifa pa naj gleda na svoje dolge in šibke noge, da mu ne spodlete. Sokoli naj ga pa ne brigajo. Toliko za danes. — **Dopisnik.**

d **Iz Št. Vida na Dolenjskem.** Imamo dva psička, ki samo lajata, nekje v Št. Vidu sta pa dva človeka, ki **popadata** in ljudi na korajžo kličeta. Ker je pa napredno šentviško ljudstvo bolj pametno, kakor sta vidva, in bi lahko uživali **rajski mir, ko bi vaju ne bilo tukaj**, zato na vajine dopise danes ne odgovarjamo. Vemo pa, da zaradi **preobilega dolgega časa ne vesta, kaj početi**, kakor da delata prepir in sovraštvo med ljudstvom in iščeta vzrokov, zakaj ne dopisujemo. Toliko za danes. — **Faran, boljši kristjan, kakor sta vidva, črna bratca.**

d **Iz Sodražice.** Po naključju sem prišel do klerikalnega glasila »Mladost«. Odprem in vidim napisano ime »odsek Sodražica«. In eden prav po klerikalno hvali sodražsko čukarijo, kako da dobro dela. Piše namreč: Sodražski liberalci mislijo, da spimo in da se ne prebudimo iz spanja. Zdaj so pa videli, kako mnogoštevilno smo se udeležili velikonočne procesije in kako ponosni smo z društveno zastavo. Da so si pridobili nekoliko fantov za orla, in še sam ne vem kaj. Ker pa ne morem molčati in da bi ne spravi resnico na dan, sem se namenil napisati v »Slovenski Dom«, ker ta naravnost pove resnico. Pravite, da ne spite. Spanje imate dovolj veliko. Nekaj orodja imate, pa vam služi za vse druge reči, nego za telovadbo. Bradlja na primer vam služi za mokro perilo sušiti ali vreče cementa in moke prezračevati. Telovaditi vas nisem videl kakih 15 mesecev že ne. In kako častno ste spremljevali Najsvetejše? Pa spremljevali ga niste vi, ampak spremljevalo ga je gasilno društvo, ne pa vi. In kako ponosno ste korakali s sposojeno zastavo, zastavo pevskega društva, ki si jo je kupilo **samo, mu ni pomagalo nobeno društvo**, ne izobraževalno, ne čukarija, ampak tedanji možje, ko so bili pri društvu. In da ste dobili nekaj fantov za orla, pa iz trga nobenega, kaj prida fantov vi ne dobite. Če pa že kakega dobite, vas pa prav kmalu zapusti, takoj, ko vas spozna. To naj bode v malo pojasnilo, kaj je resnice v tistem dopisu.

Resnicoljub.

d **Z Velike doline pri Jesenicah na Dolenjskem.** Iz potne torbe. Že dolgo časa sem opazoval, kako se sedaj razumeta župnik Gnezda in gosp. fotograf, pa prišel sem vsemu na dan. V letu 1911. se je župnik v svoji sveti osebi toliko prizadeval, da ni hotel fotografa poročiti za to, ker je naprednjak in ne trobi v klerikalni rog. Zato mu je rajši katoliški župnik privolil, da se sme poročiti na »evangelišč« veri, pa fotograf, kot pameten mož, je župnikove račune prekrizal s tem, da je vso stvar razodel ustmeno prevzvišenemu knezoškofu, zato je dobil župnik takoj brzojavni pozdrav od Prevzvišenega in se moral takoj napotiti v Ljubljano do škofa, da sprejme plačilo za svojo krščansko privoščljivost. In res, ko pride župnik iz Ljubljane domov, takoj pošlje cerkvenika k ženinu,

da naj pride takoj v župnišče, in ko pride, mu župnik pove, da je dobil od Prevzvišenega nalog, da ga ima takoj poročiti in škofu brzojavnim potom poročati, da ga je poročil. Kar se pa tiče poročnega računa ali štolnine, ko je župnik preveč zaračunal fotografu, razpravlja o tem c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem radi kršenja zakona po § 26., postave z dne 7. maja 1874, št. 50 drž. zak., na kar se župnik z vsemi štirimi brani plačati ter uporablja najbolj »krepka« sredstva, kakor da pogrebov sploh nič ne računa itd.

Enajsti farman.

d **Iz Velike doline pri Jesenicah, Dolenjsko.** Iz potne torbe. Potoval sem okoli sveta in ko pravijo, da je svet okrogel, sem zašel tudi jaz nazaj v Veliko dolino, in ko pridem v vas, že slišim, da se župnik Gnezda pere v »Domoljubu«, da, ako se komu krivica godi radi državne podpore, naj ga tožijo, pa vseeno, opral se ne bo. Ala, župnik Gnezda, kolikokrat vas je ta list opomnil, da bi podali bilanco od svoje posojilnice, pa tega še do danes niste storili, drugim pa očitete, da so nepoštenjaki in tatovi, sedaj vam pa kličemo, da vam le ta priimek vračamo. Dokazalo se je, da je sam vaš ljubljenec, župan Frigelj, kot odbornik vaše posojilnice, odstopil od posojilnice, ker je vedel, kak škrat je v posojilnici, in rajše skrbi župan za svoje otroke, kot za nenasitne farovške bisage. — »Slovenski Dom« št. 13, stran 6, je ožigosal in poklical župana in župnika, kakor tudi orožnike, kam je zginilo sedemdeset vreč otrobov in koruze državne podpore iz županovega poda. Pa do danes ni še nobenega pojasnila, kje da so, treba bo romati do boga-pobasaja, da se zve in odkrije vsa zadeva, kakor je priča M. F. izpovedala, da je videla, ko je župnik s svojim vozom pripeljal od državne podpore koruzo k trgovcu Brataniču v Jesenicah na prodaj. Torej, kje si c. kr. državno pravdnitvo, da posvetiš v to zagonetno delovanje župnika in župana, v krivice nasproti siromakom, kateri nimajo sami sebe, niti svojih otrok s čim preživeti. Vprašamo še višje oblasti, ali mar nismo vsi cesarjevi, ali siromak ne obdela vse bogatinu, da toliko siromaka prezirate? »Slovenski Dom« se pa hoče boriti, da se še ne bodo, niti ne smejo izvaliti jajca v to črno »gnezdo«, ker mi smo gospodarji svoje fare, ne pa kaki privandran in zaljubljeni fajmošter. Prihodnjič kaj več.

Šestnajsti farman.

d **Iz Jesnic ob Savi** smo prejeli popravek, ki ne odgovarja po obliki sicer zakonu in bi ga lahko vrgli v koš. Ker pa »Slov. Dom« nikakor ne mara nikomur delati krivice ali povzročati škodo, navajamo drage volje pojasnilo gdčne. poštarice Veselič glede uradnih ur na tamošnji pošti: »Sklicevaje se na § 19. tisk. zak. zaradi v »Slov. Domu«, št. 20, z dne 18. maja t. l., stran 5, zahtevam sledeči popravek glede notice: Javno vprašanje c. kr. pošt-

nemu ravnateljstvu v Trstu. Ni res, da že mesec dni so uradne ure na Jesenicah od 8. do 1. popoldne in od 2. do 5. popoldne, pač pa je res, da vsled odloka sl. c. kr. poštnega in brzojavnega ravnateljstva v Trstu z dne 7. novem. 1911, št. 41.407/V, že od 15. novembra 1911 naprej. Ni res, da bi ne bila sprememba pravočasno naznanjena, pač pa je res, da je bilo slavno županstvo Velika dolina o izpremembi obveščeno, in se je izprememba na običajen način javno razglasila. Ni res, da se ima pribiti na vrata pošte tiskovina, ki pove uradne ure, pač pa je v odloku zaukazano: Pregled uradnih ur afiširati na strankam pristopnem prostoru, in je od sl. c. kr. poštnega in brzojavnega urada sestavljeni pregled v poštnem lokalu — v prostoru ljudstvu pristopnem — na ogled. O priliki tukajšnje uradne revizije dne 20. aprila 1912 je gosp. poštni komisar si ogledal pregled in našel predpisanim poštnim postavam primerno. — Ni res, da-li ni bilo ne starega, ne novega napisa uradnih ur, pač pa je res, da je sedaj veljavni red uradnih ur vsakomur na vpogled. — **Jesenice ob Savi, Dolenjsko, dne 2. junija 1912.** — Ana Veselič, c. kr. poštarica. — Dopisnike pa prosimo, kož že tolikokrat, naj nam poročajo samo **resnična, neovrgljiva dejstva.** — Ured.

o Gorenjske novice o

g **Ljubno.** V petek, dne 7. junija, je bil na Dunaju promoviran na dunajskem vseučilišču naš rojak, odvetniški kandidat g. Janko Vidic za doktorja prava. — Čestitamo!

g **Iz poljanskih hribov.** Nekaj časa sem je bil mir v naši fari po cerkvah. Ni bilo več zabavljanja in obrekovanja čez liberalce in napredne časopise. Binkoštni ponedeljek je bil pa nekak shod tu v Bukovem vrhu, pri podružnici poljanske fare. Ta dan pride tudi tu gor več ljudi iz tujih župnij, kajti ta cerkev velja med ljudstvom več ali manj za romarsko. Ta dan je opravljal pri tej podružnici cerkveno opravilo mesto domačega, obolelega kaplana, tratarski župnik, daleč naokrog radi nestrpnosti znani Brejc. To priliko je tudi tukaj porabil, **da je mesto v božji besedi govoril**, udrihal čez poljanske liberalce in napredne časopise. Ljudje so se zgražali nad tem in po maši dajali tudi duška tej nevolji po raznih gostilnah z besedami: »Mi smo prišli poslušat **božjo besedo in ne zabavljanja. To ne spada v cerkev.**« Tako so govorili tuji ljudje, lahko jih imenujemo tudi romarje, in ne poljanski liberalci, ki so trn v peti duhovnim gospodom daleč naokrog. Saj že drugod, po Selškem, udrihajo celo čez te, da si naj ne jemljejo zglada po Poljancih, ki so še 50 let zaostali. Pa Poljanci nismo 50 let za drugimi, ampak 50 let naprej. To povemo tudi fajmoštru Brajcu. Znano nam je in vemo, kako se tolažijo z nami ti gospodje, kako bodo

nas vtopili v žlici vode. Vse upanje stavijo v novega župnika v Poljanah. Kakor znano, je sedanjí župnik že star gospod, ki se tudi za drugo ne meni, kot za cerkev, in je **ne zlorablja v posvetne namene**. Očitno pripovedujejo že ti gospodje, kako bo potem, ko bo novi župnik, ker ta je premehak. No, pa tako ne bo, če tudi se je gospod župnik Brajc zadnjič že čutil na Bukovem vrhu poklicanega kot malega preroka, kaj vse čaka Poljance. No, mi se ne bojimo takih prerokovanj, še manj pa kakega vročekrvneža. Naj pride enkrat kar hoče in kdor hoče, dobil bo pripravljene ljudi. **Če bo miren in pameten gospod, ga bo vse spoštovalo in ljubilo, kakor sedanjega gospoda župnika, katerega naj Bog ohrani še mnogo let. Mi mu želimo še zdravja in ne smrti, kakor večina njegovih duhovnih sobratov.** To se kaže očitno že v tem, ko se javno povdarja, kdo in kakšen bo za njim prišel. Župniku Brajcu povemo še nazadnje, da on ni dosegel tega, kar je hotel. Liberalci že vemo, kaj delamo, kaj smemo in kaj ne. Kaj bomo brali, to vsi že **sami izberemo, kot tudi sami plačamo.** On naj rajši gleda na svoje device in prikrite in prave backe. Nikakor ne mislimo, da smo popolni ljudje. Ne, smo grešniki, a večji gotovo ne od klerikalcev, če tudi jih povzdiguje v deveta nebesa. Drugič, ko boste zopet imeli priložnost med Poljanci vpiti, to je toliko, če se v cerkvi govori, **kar v cerkev spada**, čez liberalce in časopise, pomislite malo in pogledajte malo okrog sebe, če je okrog vas in med vašimi vse čisto in pomeđeno ter se spomnite pregovora: **Vsak pometaj pred svojim pragom!**

o Notranjske novice o

n **Sokol v Borovnici** razvije dne 9. junija ob pol 3. popoldne svoj društveni prapor. Spored: 1. Razvitje prapora. 2. Odkorakanje na veselíni prostor. 3. Telovadba, ples, srečolov itd. Pri slavnosti igra slavna Zorničeva godba iz Ljubljane. Veselica se vrši pri vsakem vremenu pri Ivanu in znaša vstopnina za osebo 1 krono. Bratska društva in prijatelji Sokolstva se tem potom vlnudno vabijo, da se v čim večjem številu udeleže te redke slavnosti.

n **Idrijska Sokolska Župa** priredi, kakor smo že poročali, v nedeljo dne 9. junija t. l., **II. sokolski dan**, združen z otvoritvijo Sokolskega doma v **Ilirski Bistrici**. Spored je sledeči: 1. Ob pol 10. dopoldne izbirna tekma za Prago. 2. Ob 11. dopoldne seja odbora I. S. Ž. 3. ob pol 2. popoldne zbirališče pred Sokolskim domom, odhod na postajo. 5. Sprejem gostov in pohod skozi Trnovo v Ilirsko Bistrico pred Sokolski dom. 6. Slavnostna otvoritev Sokolskega doma. 7. Ob 4. popoldne javna telovadba: a) Praške proste vaje, b) orodna telovadba bratov Hrvatov, c) praške ženske proste vaje, d) orodna telovadba Slovencev in e) ljubljanske — 1913

— proste vaje zbranih telovadbe I. S. Ž. 8. Velika narodna veselica na vrtu hotela »Ilirije«. Vstopnina k javni telovadba in veselici 1 K. Vabimo s tem še enkrat vsa narodna društva in zavedno občinstvo Notranjske in Primorske, da se udeleži te narodne prireditve. Iz sosednjih krajev je prijavljeno in se udeleži iz Reke »Slovensko društvo« ter veliko število bratov Hrvatov in hrvatskih sokolskih društev, ki pridejo s posebnim vlakom. — Na zdar!

n **Kmečka hranilnica in posojilnica v Črnem vrhu nad Idrijo** ima III. občni zbor s tem-le sporedom: Kmečka hranilnica in posojilnica v Črnem vrhu vabi svoje člane na III. občni zbor dne 30. junija t. l. ob 11. dopoldne v posojilničnem uradu. 1. Potrjenje letnih računov in poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Volitev načelstva in nadzorstva. 3. Slučajnosti.

d **Odličan gost v Postojnski jami**. V nedeljo, dne 2. junija, je posetil Postojnsko jamo kitajski poslanik na dunajskem dvoru, Shen-lui-Ling. Spremljal ga je poslaniški tajnik dr. Dassy in c. kr. podadmiral Mirtl.

n **Iz Oreška pri Prestraneku**. Nekateri ljudje so pa res čudni, če ne spijo ali sanjajo, pa prav gotovo kaj drugega delajo. Tako je tudi pri nas v Orešku. Sedaj na primer nekaj delamo, pa ne vem, če bi povedal ali ne, posebno pod streho ne, sicer snejo mravljinci. Imamo namreč sredi vasi lep senčnat vrt, pred vhomom v ta vrt pa tehtnico za seno in živino. To še ni nič posebnega, tudi to še ni nič, da na tem vrtu češplje rastejo. **Ali veselica, veselica, katera se vrši dne 30. t. m. v korist družbe sv. Cirila in Metoda na tem vrtu**, ta ne da jezičku miru. Vstopnina je določena na 60 vinarjev za osebo do 100 kg težke, od 100 kg naprej pa po ficku od kilograma. To je pametno — zakaj bi šušci ravno toliko plačali za zabavo, kakor debeluh, kateri jo uživajo neprimerno več. Omenjenega dne ne bo dežja, prvič za to ne, ker tisti dan ni binokšni ponedeljek, drugič pa za to ne, ker imamo v veselícnem odboru patrona, kateri skrbi za to. Torej dvojno jamstvo, pod katero si ne bi upal goljufati tudi največji žid, takozvani »krščen jud«.

Ostali slovenski kraji

o **Proti strupenim kačam**. Zaradi nevarnega naraščanja števila gadov in modrasov v Istri, je dovolil istrski deželni odbor za vsako ubito strupeno kačo 50 vinarjev nagrade.

o **Železniška nezgoda v Področici**. Pred vhomom v jeseniški predor sta skočila s tira na postaji Področica pri premikanju vlakov dva tovorna voza. Ker je tam važno križišče, je napravila ta nezgoda veliko neprilik in so morali več vlakov poslati po drugih progah. Kdo je povzročil nesrečo, še ni dognano. Bržkotne bo kriv čuvaj pri menjalnici tirov.

o **Vaje ljubljanske divizije**. Ljubljanska divizija bo imela letošnje poletje velike vaje, ki se bodo izvajale, kakor operacije v pravi vojni. Vaje se bodo vršile **na Notranjskem**. Pri vajah bosta navzoča skupni vojni minister general **Auffenberg** in načelnik generalnega štaba **Blaž Schemua**.

Gospodarstvo.

Skrb za živino v poletni vročini.

V poletnem času moramo tudi na živino obračati več pozornosti, ker jo v tem času nadlegujejo poleg vročine tudi nadležni mrčesi.

Tedaj mora biti naša prva skrb, da imamo kar mogoče zračne in hladne hleve in svinjake. V hlevih je okna odpreti in obseščiti, najbolje pa je, če imamo na oknih polkna, katera se lahko poljubno zapira in odpira, da so hlevi zadosti hladni. Posebno skrb je obračati na nizke hleve; tam se nabere mnogo sopare in to povzroči, da v takih hlevih živina manj jé, se manj redi in tudi manj molže. Tudi za to je treba skrbeti, da se na solnčni strani vrata in okna zapirajo, da ne pride preveč vročine v hleve, čez noč pa naj se odpirajo. Priporoča se tudi hodnike večkrat z vodo poškopiti, da ostanejo hlevi bolj hladni.

Ako pa je živina na paši, pa je skrbeti, da se jo čez opoldanske ure, ko solnce najhujše pripeka, spravi v senco košatega drevja ali pa v hlev, pač pa se jo lahko pušča ponoči zunaj. Spoteno živino pa je varovati pred preprihom in da se je takoj ne napaja.

Tudi čediti je živino v poletni vročini, in če je mogoče, tudi kopati. Zadnje velja posebno za prašiče, pa tudi govedi in konjem to ne škoduje. Sploh pa je pridna čėja pri živini v poletnem času vedno na mestu, to že radi tega, da se ne ovira kožnega hlapenja.

Pa tudi pred nadležnimi mrčesi moramo varovati živino, posebno pred muhami, ki delajo pri živini veliko škodo. Proti muham pa pomaga največ **red v hlevu in snaga**. Hlevi, v katerih je napravljena ventilacija pod stropom, so zelo dobri proti muham.

Priporoča se tudi, da se hleve, v katerih je veliko muh, pobeli z apnenim beležem, kateremu se primeša galuna. Tak belež ne škoduje živini, muham pa je škodljiv. Vzame se približno pol kilograma galuna na škač beleža. Pa tudi lastavice pokončajo mnogo muh, po nekod pa nastavlajo razne lepljive papirje, na katere se pa le malo muh vjame. Lovijo jih pa nekateri tudi s sakom, kar je zelo priporočati, to posebno v večernih urah.

Glavna stvar pa je pri živini **snaga, in naj bo pozimi ali poleti**.

Prosveta

Reformni srednješolski zavodi in naši odnošaji.

(Dalje.)

II. Pravice absolventov.

1. **Gimnazije:** Absolventje z zrelostnim izprijevalom se lahko vpišejo kot redni slušatelji na vseh (4- fakultetah vseučilišč za vsakršne akademične študije; dalje kot bogoslovci na bogoslovnih semeniščih; (v slučaju posebnega dovoljenja dotičnega ordinariata) tudi brez mature, samo z ugodnim zadnjim letnim izprijevalom. Dalje imajo pravico do študij na živinozdravniški vis. šoli, vis. šoli za poljedelstvo, na konzularni akademiji, trgovskih akademijah; tudi na tehničnih visokih šolah, če prestanejo posebne izpite iz prostoročnega risanja, oz. opisne geometrije; v tem oziru dajejo humanistične gimnazije po novem učnem načrtu priliko za pouk v teh predmetih s tem, da se vplelje prostoročno risanje kot obvezen predmet (v nižjih razr.), v višjih pa opisna geometrija kot neobvezen.

2. **Realk:** Zrelostno izprijevalo daje pravico do študij na vseh visokih šolah tehničnega značaja in za vse tiste kakor gimn. izprijevalo, razen za vseučilišče. Vendar se morejo absolventje z maturo vpisati kot redni slušatelji na vseučiliščih na vseh fakultetah, če prestanejo posebno izkušnjo iz latinščine, grščine in modroslovne propedeutike (min. nar. z dne 28. aprila 1885, šte. 7553, brez izkušnje iz grščine imajo pa iste pravice kakor absolventje realnih gimnazij (min. odl. 29. apr. 1910, št. 10.853).

3. **Reformni zavodi.** V obče veljajo za absolvente reformnih zavodov vseh 3 tipov iste določbe, torej iste pravice kakor za absolvente gimnazij in realk. Torej so zrelostna izprijevala teh zavodov širše vrednosti, kakor izprijevala gimnazij, ozir. realk za se; zato nudijo absolventom priliko za več in za različnejše študije kakor gimnazijska, ozir. realska zrelostna izprijevala. In baš v teh pravicah in tej obsežnosti obstoji praktična prednost študij na reformnih zavodih: 1. nudijo ti zavodi učencem priliko, da se laglje prilagodijo predmetom spričo svojih zmožnosti; in 2. daje zrelostno izprijevalo reformnega zavoda obenem skoro vse tiste pravice, ki jih daje gimnazijsko, ozir. realsko izprijevalo samo za se.

Te pravice so: 1. Absolventje realne in reformne gimnazije se lahko imatrikulirajo na posvetnih fakultetah vseučilišč kot redni slušatelji in delajo vse državne izpite in rigoroze; posebe: posvete se lahko juridičnim in medicinskim študijam sploh; filozofskim pa iz vseh modernih jezikov ter realist. predmetov. Učiteljsko (profesorsko) izkušnjo iz klasične filologije, iz latinščine in franc. (kot glavnih predmetov), iz zgodovine in iz modroslovja smejo delati le tisti slušatelji, ki se izkažejo, da so prestali najkasneje dve leti pred sklepom vseučiliških študij dopolnilno izkušnjo iz grščine v obsegu zahtev pri gimnazijski zrelosti izkušnji. To izkušnjo napravijo lahko na kaki gimnaziji ali pa pri posebe za to določeni izpraševalni komisiji na univerzi.

Zato se osnujejo na univerzah tudi posebni učni tečajji za lat. in grščino. — Slične določbe veljajo za teološke študije (min odl. z dne 12. decembra 1909, šte. 49.645), da morajo absolventje reform. zavodov prestati posebno izkušnjo iz grščine v obsegu gimnazijskih zahtev. Dodatno izkušnjo iz grščine morajo delati tudi tisti osmošolci, ki so od pristojnega ordinariata sprejeti v semenišče samo na podlagi letnega izprijevala (brez zrelostne izkušnje).

2. Absolventje osemrazrednih realnih gimnazij in realnega odelka dečinskega tipa (C) se pripuste brezpogojno kot redni slušatelji tehničnih visokih šol; absolventje reformne gimn. (tip B) pa le, če izkažejo slično, kakor absolventje gimnazij, zahtevano spretnost v prostoročnem risanju.

3. Absolventje reform. zavodov tipa A in C (realnega oddelka) se sprejmo brezpogojno kot redni slušatelji na visoki šoli za poljedelstvo; absolventje reformne gimnazije (tip B) pa morajo prvo leto poslušati predavanje o opisni geometriji.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

E. A. Poe:

V ječi svete inkvizicije.

(Konec.)

Vedno nove trume so se vzpiale iz vodnjaka. Na stotine se jih je drenjalo k odru — lezlo gori in skakalo po mojem telesu. Pravilno nihanje nihala jih ni prav nič motilo. Izogibaje se njegovim zamahom so se skrbno pečale z mojim namazanim pasom. Drenjale, prerivale so se po meni v vedno večjih trumah. Zvijale so se mi po grlu; njih mrzli gobčki so se dotikali mojih ust; tlak njih trum me je skoro dušil. Prsi so se mi polnile z gnusom, za kakršnega svet niti izraza nima, in srce se mi je treslo v trpki bolečini. Samo še minuto, in čutil sem, da bo po boju. Dobro sem čutil, kako vezi popuščajo. Čutil sem, da morajo biti že na več kot enem mestu preglodane. Z večjo kot človeško srčnostjo sem ležal — mirno.

Nisem se zmotil v svojih računih, niti nisem vztrajal zastoni. Nazadnje — začutil sem, da sem prost. Konci vezi so mi viseli s telesa. Ampak tudi zamahi nihala so mi že skoro pritiskali prsi. Obleka je bila že presekana. Tudi srajca je bila že prerezana. Še dva zamaha in občutek ostre bolečine mi spreleti vse živce. Toda trenutek oprostivte se je približal. — En sam zamah z roko, in moji odrešeniki zbeže.

Z gotovo, oprezno in lahno kretljivo na stran, s skrčenim telesom sem prišel iz objema vezi, tako da me nihalo ni moglo nič več doseči. Vsaj za hip — sem bil prost!

Prost! Pa v krempljih inkvizicije! — Komaj skočim z lesene postelje groze na kameniti ječin tlak, se ustavi pekleni stroj, in videl sem, kako ga vleče neka nevidna sila kvišku skozi strop. Ta nauk mi

napolni srce zopet z obupnostjo. Na vsak moj gib so natančno pazili. Prost! Ušel sem smrti v eni obliki, da bi me doletela druga, hujša kot prva.

Razburjeno sem se oziral okrog sebe — po železnih stenah, ki so me obdajale. V mojem prostoru se je zgodilo nekaj nenavadnega — neka izprememba, katere spočetka nisem mogel jasno spoznati. Ostal sem tako nekaj minut, tresoč se po celem telesu, v sanjavem premišljevanju, mučec se z neuspešnimi, raztresenimi domnevkami.

Tekom tega časa sem tudi spoznal izvir one žveplenorumenene svetlobe, ki je razsvetljevala mojo celico. Prihajala je iz špranje, široke kakega pol palca, ki je držala spodaj ob zidu okroginokrog ječe, tako da je izgledalo, kot da so stene od tal popolnoma ločene. Tako je tudi res bilo. Poskušal sem pogledati skozi to špranjo ven; seve, da brezuspešno.

Ko po tem ponesrečenem poskusu zopet vstanem, spoznam naglo ono izpremembo v svoji ječi. Že pred sem omenil, da so bili obrisi na steni naslikanih postav dosti ostri, barve da pa so bile obledele in izprane. Te barve so postale živahnejše in vsak hip so dobivale več nenavadnega, presenetljivega blišča, s čemur so dobile te strahovite peklenke prikazni takšen zgled, ki bi bil pretresel krepkejše živce, kot so bili pa moji.

Oči hudičev so se upirale vame z grozovito živo in predrzno s tisoč strani, tudi od tam, koder prej ni bilo nič videti. Žarele so od sinje ognjene barve tako živahno, da nisem nikakor mogel vsiliti svojemu duhu prepričanja, da bi bil njih ogenj samo umišljen.

Umišljen! A ko sem dihal, sem čutil duh razbeljenega železa! Dušljiv smrad je napolnil ječo! Vsak trenotek je bil večji žar v teh očeh, ki so zrle na moj smrtni boj!

Z vedno bogatejšim tonom so se barvale slike krvavih grozot. Tresel sem se. Hropel sem, ker mi je pohajala sapa. Ni bilo nikakega dvoma več o namerah mojih mučilcev — teh najtrdosrčnejših — najbolj peklenkih med vsemi ljudmi! Umaknem se od žareče kovine na sredo prostora. Pri misli na grozečo ognjeno pogibelj se mi zazdi spomin na hlad v vodnjaku kot balzam za dušo. Hitel sem na njegov smrtonosni rob. Z napetim pogledom se ozrem dol. Žar razbeljenega stropa je razsvetljeval njegove najskrivnejše kote. — Vendar se je moj duh v pivem strašnem trenutku upiral, da bi bil verjel temu, kar je zagledal dol. Toda nazadnje si resničnost tega prebije, izbojuje siloma pot do moje duše. Moral sem verjeti temu pojavu, ki se je skoro užgal v moj izginjajoči razum. O, kje najdem glas, da bi to izrazil — o groza! — o, rajši vsako drugo grozo, samo te ne! Ječaje sem se umikal nazaj od kraja, pokrtil obraz z rokani in se trpko razjokal.

Vročina je hitro naraščala. Zopet pogledam enkrat kvišku, tresoč se kot od mrzlice. V celici se pokaže nova izprememba, tokrat v obliki ječe. Kakor prej, tako sem se tudi sedaj spočetka zastoj trudil, da bi bil spoznal, ali razumel, kaj se zgodi nadalje. Toda moji dvomi niso trajali dolgo. Maščevanjaželjnost inkvizicije je bila razvnet, ker se mi je posrečilo uiti dvojni pogibelji, in imelo se je pokazati, da se ni igrati s kraljem vseh grozovitosti.

Prostor je imel obliko štirikotnika. Sedaj sem opazil, da sta postala dva njegova kota ostra, dva pa topa. Ta grozovita razlika je naglo naraščala; obenem je bilo slišati slabo cvilenje in škripanje. V kratkem času se izpremeni soba iz pravokotnika v ostrokotnik. Toda izpremembe s tem še ni bilo konec — nisem tega niti pričakoval, niti po tem hrepenel. Saj sem mogel pritisniti to žareče zidovje na prsi kot prst večnega miru.

»Smrt,« sem si dejal, »vsako drugo smrt hočem, samo ne smrti v onem brezdnju.« Neumnež! Nisem pomislil, da ima žareče železo ravno ta namen, da bi me pognalo v vodnjak! Ali nisem se mogel zoperstavljati njegovemu žaru? Ali če bi bil to tudi mogel, ali bi bilo mogoče vzdržati njegov počasni naraščajoči tlak?

Štirikotnik je postajal vedno ožji in ožji, da nisem imel niti več časa premišljevat. Njegova sredina, torej tudi največja širina, je bila ravno nad zevajočim prepodom. Stiskal sem se zad, toda zapirajoče se zidovje me je gnalo neprenehoma naprej. Nazadnje ni bilo za moje ožgano in zvijajoče se telo v celi ječi več prostora, kot v dolžini enega samega palca. Opustil sem nadaljne poskuse, ampak smrtni boj moje duše je izbruhnil v enem samem, glasnem, dolgem in zadnjem kriku obupnosti!

Čutil sem, da že omahujem na robu globočine — odvrnem oči. —

Kar zaslišim zmešan šum človeških glasov! Nenaden, glasen zvok kot od mnogih trobent! Naglo ogromen tresk, kot od tisočev strel! Ognjeni zidovi so padali nazaj! Stegnjena roka zagrabi mojo, ko sem padal brez zavesti v globočino. Bila je to roka generala Lasalla. Francoska vojska se je polastila Toleda. Inkvizicija je padla sovražniku v roke.

E. A. Poe (izgovori Pó) je ameriški pesnik in pisatelj. Rojen 19. jan. 1809 v Baltimorju, umrl 7. avg. 1849, stariši so bili potujoči igralci, umrli so mu vsled bede za jetiko. Njega je vzel k sebi trgovec John Allau in ga dal studirati. Toda Poe ni imel občanka nikjer. Vdal se je pijači. Leta 1836. se je oženil s svojo sestrično, ki mu je pa l. 1847. umrla v taki bedi, da ji še pogreba ni mogel oskrbeti. Zato se je iz obupnosti še bolj izgubil. Nazadnje je obležal na ulici in umrl v bolnišnici. Za pogrebom mu je šlo le 5 ali 6 oseb. — Prvo povest je spisal leta 1833. Po njegovi smrti so ga začeli kot pisatelja vedno bolj vpoštevati. Njegovi spisi se odlikujejo po izredno jasni doslednosti in točnem opisovanju posebnosti težavnih in izrednih duševnih razpoloženj.



Listnica uredništva.

Kandija: Prejeli. Se priporočamo!

Ponikve: Preveč osebno. S tem se ljudi samo odbija. Poročite kake splošne novice.

Dobrepolje: En dopis istotako. — Za ostalo hvala!

Gorenjski: V »Slov. Domu« ne moremo delati reklame za knjigo, za katero se založniku niti ne zljubi, da bi nam jo poslal na ogled. — Poslano pride vse na vrsto. Naj hitro sledi nadaljevanje.

Jesenice ob Savi, Veselič: Prvega popravka nismo prejeli.

Radi praznika je zopet prišlo nekaj dopisov po zaključku uredbe. — Pride vse na vrsto.



Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

➔ Prodaj ➔

500 oslovnikov

za kosce rezanih iz jelšovega lesa, jako močne.

Razpošiljam po povzetju od 50 kosov naprej po K 32 za 100 kosov. **Franc Omejec strugar, Peržanj pošta St. Vid pri Ljubljani.** 41

3

zlati nauki

za zdravje želodca!

Kdor s „FLORIAN-om“ se kreпча,
Zmeraj dober tek ima!

Če želodec godrnja,

Pij „FLORIAN-a,“ pa nehaj!

Ni otožen, ni bolan,

Ta, ki vživa



Postavno varovano.

Tovarna kemičnih izdelkov

Golob & Ko.

: Ljubljana - Vič :

priporoča sledeče predmete:

Ilirija kremo za usnje, Ciril in Metodovo čistilo za kovine, Ciril in Metodovo mast za usnje, Ilirija parketno voščilo, kolomaz, strojno olje i. t. d.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna. Zahtevajte izborne domače predmete odločno povsod!

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 „ „ „ II. „ . . .	1	60	1	80
1 „ „ „ III. „ . . .	1	50	1	70
1 „ telečjega mesa . . .	1	43	2	—
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	40
1 „ „ „ (prekajenega) . . .	1	90	2	40
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 „ jagnjetovega mesa . . .	1	70	1	80
1 „ kozličevega mesa . . .	1	80	1	90
1 kg masla . . .	2	60	2	80
1 „ masla surovega . . .	2	50	2	60
1 „ masti prašičje . . .	2	10	2	12
1 „ slanine (špeha) sveže . . .	1	68	1	92
1 „ slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 „ sala . . .	1	92	1	96
1 „ surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 „ kuhan. margarinkega masla . . .	2	10	2	20
1 jajce . . .	—	6	—	7
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 „ „ posnetega . . .	—	08	—	10
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 „ čajnega surovega masla . . .	3	37	3	60
1 piščanec . . .	1	00	1	40
1 golob . . .	—	56	—	60
1 raca . . .	2	30	2	50
1 gos . . .	6	—	6	50
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	0	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	36	30	—	—
100 „ „ „ „ 1 . . .	36	10	—	—
100 „ „ „ „ 2 . . .	35	80	—	—
100 „ „ „ „ 3 . . .	35	30	—	—
100 „ „ „ „ 4 . . .	34	40	—	—
100 „ „ „ „ 5 . . .	33	60	—	—
100 „ „ „ „ 6 . . .	33	—	—	—
100 „ „ „ „ 7 . . .	30	—	—	—
100 „ „ „ „ 8 . . .	20	50	—	—
100 „ koruzne moke . . .	26	50	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	45	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	34	—	—	—
1 l fižola . . .	—	24	—	40
1 „ graha . . .	—	36	—	40
1 „ leče . . .	—	32	—	36
1 „ kaše . . .	—	24	—	26
1 „ ričeta . . .	—	20	—	22
100 kg pšenice . . .	23	—	—	—
100 „ rži . . .	20	50	—	—
100 „ ječmena . . .	20	—	—	—
100 „ ovs . . .	22	50	—	—
100 „ ajde . . .	23	—	—	—
100 „ prosa belega . . .	19	—	—	—
100 „ „ navadnega . . .	—	—	—	—
100 „ koruze . . .	21	30	—	—
100 „ činkvantina . . .	22	50	—	—
100 „ krompirja . . .	10	—	10	50

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 9:50 do 10:—K.

Cena mehkega les 7:50 do 8 K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena

„ slame

„ stelje

„ detelja

6 — 6 50

5 — 5 50

2 10 2 20

6 50 7 00